

Carnica-paringsstand Kreverhille

Corneel Dewindt, Marleen Boerjan

Het is alweer een jaar geleden, dat ik op een avond een leslokaal van de Gemeenschapsschool 'De bron' in De Klinge, vlak over de Belgische grens bij Hulst, binnenstap. Ik woon de eerste les bij van de cursus 'Selectie en Koninginnenteelt' georganiseerd door de Vereniging voor Rasverbetering van Kleine Huisdieren(RKH) vzw in samenwerking met het Natuur- en Milieu- Educatief Centrum vzw. In dit centrum zijn imkers actief die aangesloten zijn bij de VBBN subvereniging Hulst en de Vlaamse Imkersbond. Na een korte kennismaking start docent de heer Corneel Dewindt de overhead projector en de eerste tekeningen en teksten over de erfelijkheid, chromosomen en selectie verschijnen op het scherm. Lastige stof, maar Corneel Dewindt vertelt over de proeven van de Augustinermoonik Gregor Mendel (1822-1884) alsof het een sprookje is. Het is muisstil in het leslokaal, ik luister geboeid.

De cursisten zijn Belgische en Nederlandse imkers uit de grensstreek die meer willen weten over koninginnenteelt en het carnica bevruchtingstation 'Kreverhille'. In dit artikel willen we iets vertellen over de geschiedenis, de resultaten van het bevruchtingsstation in 1999 en de werkwijze van dit opmerkelijk station.

De vereniging

De Vereniging voor Rasverbetering van Kleine Huisdieren (RKHvzw) werd in 1988 opgericht. RKH vzw wil een stevige steen bijdragen inzake de rasverbetering van de honingbij. Daarnaast wil ze de imkerij met raad en daad steun bieden met betrekking tot praktische activiteiten. Het belangrijkste doel van de vereniging is dan ook de rasverbetering onmiddellijk binnen handbereik te brengen van de imkerij en dit eveneens voor reëel haalbare prijzen. Winstbelangen zijn dus niet aan de orde. Deze zeer gespecialiseerde bedrijvigheid gebeurt met de meeste zorg en met het minimum aan financiële middelen. Geldelijke middelen worden verworven door lidgelden en door het, voor een minimale prijs, ter beschikking stellen van doorgeteeld bijenmateriaal.

De vereniging tracht de plaatselijke Nederlandse en

Vlaamse imkerij van een degelijk bijenras te voorzien, tot nut van het bijenhouden in het bijzonder, en bovendien tot rust van de omwonenden.

In onze doelstellingen staat de teelt van de gezonde, zachtaardige bij voorop zonder echter andere parameters zoals onder andere productiviteit en ontwikkelingskracht uit het oog te verliezen. In gans Nederland en België weet men onze plaatselijk geselecteerde bijenstammen te waarderen. Ook onze Duitse vrienden waarderen ons werk en het zijn daarbij zeer goede collegae voor wat het selectiewerk betreft. De gezondheid van onze bijenvolken staat voorop, het is reeds gezegd, daarom is het een vereiste dat alle volken vrij zijn Amerikaans vuilbroed. Alle geplaatste volken en volkjes moeten dan ook voorzien zijn van een gezondheidscertificaat.

Belgisch-Nederlandse samenwerking

Omdat de kwaliteit van het geboden genetisch product zeer belangrijk is, is de samenwerking en het voortdurend overleg tussen imkers een belangrijk werkinstrument. We mogen niet vergeten u mede te delen dat, speciaal door de samenwerking vanuit Zeeuws-Vlaanderen en het Waasland, de introductie van imkervriendelijke en burenvriendelijke bijen in de goede richting wordt geduwd. Dit danken we vooral aan het unieke landschap, de situatie van de

De kastjes krijgen een nummer opgeplakt, links Corneel Dewindt, rechts Anton Weemaes. Foto: Albert Seghers

gevestigde imkerij en de begripvolle overtuiging van de imkers. De subvereniging Hulst en Omstreken van de Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt in Nederland (VBBN) en de plaatselijke afdelingen in het Waasland en West-Vlaanderen staat dan ook volledig achter dit project en fungeren als stevig fundament.

Bevruchtungsstation Kreverhille

Kreverhille is een gehuchtje bij Hontenisse - Ossensisse in Oost-Zeeuws Vlaanderen. De paringsstand voor de bevruchting van jonge bijenkoninginnen is gevestigd op een terrein van Staatsbosbeheer (SBB) dat gelegen is aan de Langeweg 8 te Ossensisse. Dit aangepast terreintje werd aan het RKH vzw in erfpacht gegeven door SBB.

Zeeuws-Vlaanderen is uniek omwille van de natuurlijke barrière, gevormd door de brede Westerschelde, zodat vreemde paringsinvloeden vanuit het noorden worden uitgesloten. Voor de ongestoorde, gecontroleerde paringen is dit een uniek gebied op het West-Europese vasteland. Zulke situaties kom je elders alleen nog tegen op de Friese wadden en in het hooggebergte.

Omdat selectie bij bijen een aangelegenheid is die zich, om biologische redenen, afspeelt in een zeer ruime omgeving, kunnen de doelstellingen van de RKH niet met een vingerknip worden gerealiseerd. Selecteren van landbouw- en milieubelangrijke dieren is op zichzelf al een zeer specialistische aangelegenheid. Het vraagt een degelijke onderbouw en vooral een goed gestructureerde en ervaren organisatie. Omwille van het feit dat deze streek, het Waasland-Zeeuws-Vlaanderen, op het vlak van de bijenteelt, uniek gelegen is, gingen we juist van start op die plaats bij Ossensisse. De aanwezigheid van de Schelde, de minder attractieve landbouwgewassen en de dunne bevolkingsdichtheid boden een unieke kans. Eveneens bleek uit een kort onderzoek dat de imkers

in Zeeuws-Vlaanderen, en vooral in Hontenisse, dun gezaaid waren. Hierdoor hoefden we geen onoverzichtelijke inspanning te leveren om de plaatselijk imkerij te overtuigen van het belang van de gerichte rassenkeuze en de ruime voordelen van een goede samenwerking.

Het teeltmateriaal

Om blijvend te kunnen voldoen aan de evoluerende normen en ook om degelijk erfelijk materiaal te kunnen blijven garanderen, is het van belang te selecteren tussen zuiver of rein bevruchte koninginnen. Dit betekent dat je moet weten met welk genetisch materiaal je werkt. En toch... blijft ook hier de natuur voor een stuk ondoorgrondelijk..., gelukkig maar. Het vergt dus een steeds weerkerende inspanning waarbij het vasthouden aan de strenge eisen voor materiaal en methoden van essentieel belang is. Goede verwachtingen kunnen worden ingeschat wanneer de teeltstof grondig gekend is.

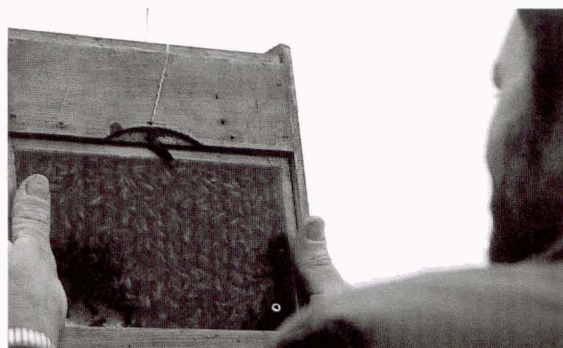
We beschikken momenteel over ongeveer 130 volken met reinteeltmoeren. Deze reinteeltvolken vormen de basis waaruit we de uitverkoren teeltstof kunnen plukken. Reinteeltmoeren zijn koninginnen die een gekende afstamming hebben, zowel van moeders als van vaders kant. Reinteeltkoninginnen worden bevrucht door darren waarvan de afstamming bekend is en dus ook de daaraan gekoppelde goede eigenschappen (handelbaarheid, productiviteit, gezondheid, vitaliteit, ontwikkelingskracht, enz.). Reinteeltparingen vinden plaats op de Oost-Friese waddeneilanden Sylt en Spiekeroog. Dus voor alle duidelijkheid, deze reinteeltvolken staan niet op de bevruchtungsstand Kreverhille opgesteld.

Jaarlijks worden er 40 tot 60 nieuwe reinteeltmoeren in de volken op de selectiestanden gebracht. Deze volken staan onder de hoede van deskundige en zeer ervaren beheerders en leveren de larfjes voor de koninginnenteelt.

100

Overzicht opstelling op de stand. Foto: Albert Seghers

Nazicht van de kastjes. Foto: Albert Seghers

De bevruchtingsresultaten op Kreverhille in het seizoen 1999

	Koninginnen aangeboden	Bevrucht	Moerloos	Leeg	Niet aan de leg	Darrenbroedig
Leden	918	650	177	81	9	1
RKH vereniging	161	128	23	4	5	1
Totaal	1 079	778	200	85	14	2

Gecontroleerde paringen of bevruchtingen...

Tijdens het paringsseizoen, van half mei tot half augustus mogen er geen vreemde bijenrassen in de buurt van Kreverhille worden opgesteld. Ze kunnen de zuiverheid van de bevruchtingen ernstig schaden. Het is dan ook een absolute noodzaak ervoor te waken dat er gedurende deze periode geen bijenkolonies naar de streek worden gebracht, of in de streek worden verplaatst. Nieuwkomers moeten vlug worden ontdekt en onder de arm genomen om ze te voorzien van het bedoelde bijenras.

Koninginnen hebben een paringsruimte nodig van minimaal 400 km² (bijenwoning centraal opgesteld). Mannelijke bijen en koninginnen kunnen zich tijdens de paringsvlucht meer dan 10 km verplaatsen! Zonder de hulp van de plaatselijke imkerij kan het dus mis gaan.

De uitrusting

De paringsstand moet worden uitgerust met schuthuisjes. Dit zijn kastjes waarin de kleinere bevolkte 'bevruchtungskastjes' met de onbevruchte, jonge koninginnen worden opgesteld.

De schuthuisjes zijn eigendom van de vereniging RKH vzw en de bevruchtungskastjes behoren toe aan de deelnemende imkers.

Door de toenemende belangstelling moet ervoor gezorgd worden dat er voldoende schuthuisjes ter beschikking zijn om de aangeboden kastjes te kunnen huisvesten. Momenteel zijn we in de gelukkige omstandigheid dat we 500 volkjes gelijktijdig op kunnen stellen. Het terrein biedt de mogelijkheid om gelijktijdig 1.000 volkjes op te stellen. Capaciteit genoeg dus.

Een degelijke paringstand heeft een aangepaste omgeving nodig met voldoende groen om de schuthuisjes voldoende luwte te kunnen bieden. Onderhoud en bijwerken van de beplanting is dan ook een noodzakelijk onderdeel van het beheer. Hierbij wordt er rekening gehouden met de streekeigen flora.

Te Ossensisse worden tijdens het bevruchtingsseizoen minimaal 20 vadervolken opgesteld.

Deze vadervolken leveren de nodige mannelijke bijen

die moeten instaan voor de bevruchting van de aangevoerde jonge koninginnen. Elke vaderkolonie heeft in dit seizoen, tussen 1 juni en eind juli, permanent, ongeveer 600 tot 1.000 vruchtbare darren beschikbaar. Dit maakt dat op de paringsstand ongeveer steeds 12.000 tot 20.000 vruchtbare darren rondvliegen. Voldoende voor de bevruchting van 500 tot 1.000 koninginnen per moment.

Binnen de beschikbare vliegruimte wonen enkele imkers die jaarlijks worden betrokken en ook gecontroleerd op de bijensituatie met het oog de erfelijke afstamming af te stemmen op de normen van de bevruchtingsstand. Op deze wijze is het aantal vadervolken veel groter.

Dat deze zorgvuldige werkwijze vruchten afwerpt blijkt uit de resultaten van het afgelopen seizoen 1999 (zie tabel).

Service...

RKH vzw biedt de geïnteresseerden ook gepaarde koninginnen, geteeld uit uitverkoren reïnteeltmoeren, aan. Leden van RKH vzw hebben ook de mogelijkheid onbevruchte koninginnen aan te kopen. Deze ongepaarde moeren kunnen dan ter bevruchting op Kreverhille opgesteld worden.

Onze leden worden minstens twee maal per jaar degelijk ingelicht over de stand van zaken.

Het betreft het resultaat van het teelt- en paringsseizoen (najaar) en de teeltplanning met de gebruikte teeltstof en schikkingen voor het nieuwe seizoen (voorjaar).

Van beide activiteiten wordt een uitvoerig verslag aan de aanwezige leden overgemaakt.

Op deze wijze blijft de werking zeer doorzichtig en blijven de leden op de hoogte van de recente ontwikkelingen.

De cursus 'Koninginnenteelt en selectie 2000' gaat van start op donderdag 16 maart 2000 om 19.30 uur. Inschrijven kan nog steeds doch men dient zich vooraf te melden.

Corneel Dewindt, 0032-37 73 32 32

of via E-mail: Corneel.Dewindt@advalvas.be